

TÜRKİYE'DE KOBİ KREDİLERİNİN EKONOMİK BÜYÜMEYE ETKİSİ (2006-2011)¹

Filiz TUTAR² Yıldız ÜNLÜBLEBİCİ³

ÖZET

Esnek ve başarılı üretim yapısına sahip olmaları, toplumsal kalkınma ve ekonomik büyüme sağlamaları, yeni iş olanakları yaratarak istihdama katkıda bulunmaları ve benzeri özellikleriyle KOBİ'ler, son dönemde dünya ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Bu sebepten ötürü dünya ile ekonomik anlamda bütünleşmek ve ülkemizdeki KOBİ'lerin verimliliğini artırmak için KOBİ destek politikaları geliştirilmektedir. KOBİ'lere sağlanan desteklerin en önemlileri arasında yer alan KOBİ kredilerinin ekonomik büyüme etkilerinin incelendiği bu çalışmanın amacı, KOBİ'lere kullanılan krediler ile ekonomik büyüme arasındaki nedensellik ilişkisini test etmek ve nedenselliğin yönünü bulmaktır. Ekonometrik analiz sonucuna göre, Türkiye'de KOBİ'lere verilen krediler ile ekonomik büyüme arasında, KOBİ kredilerinin ekonomik büyümenin nedeni olduğu yönünde bir ilişki bulunduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: KOBİ, Ekonomik Büyüme, KOBİ Kredileri, Nedensellik.

Jel Kodu: O49.

ECONOMIC GROWTH EFFECTS OF SME LOANS IN TURKEY (2006-2011)

ABSTRACT

SMEs; having flexible and successful production structure, providing social development and economic growth, contributing to employment by creating new job opportunities, and like these features have crucial place in world economy latterly. Due to the fact that SMEs Support Policies are developed in order to integrate economically with the world and to improve the efficiency of SMEs in our country. The aim of this study, in which the effect of SMEs credits that is one of the most crucial one among the supports provided to SMEs on economic growth is observed, is to test the causal relationship between Credits to SMEs and Economic Growth and to find the direction of causality. According to the results of the econometric analysis, it is concluded that there is a relation in which SME Credits are the cause of economic growth when it is observed Credits to SMEs and Economic Growth in Turkey.

Key Words: SME, Economic Growth, SMEs' Credit, Causality.

Jel Code: O49.

1. GİRİŞ

20. yüzyılın sonlarında gerçekleşen Büyük Buhran'ın oluşturduğu durgunluk ve kriz ortamını aşamayan, olumsuz etkilenen büyük işletmeler gözden düşerken, esnek yapılarıyla kriz ortamına daha çabuk adapte olan küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ) dünya ekonomisinde dikkat çekmeye başlamıştır. 2000'li yılların başlarında ise giderek yaygınlaşmaya başlayan KOBİ'ler, ülkelerin imalat sanayinde büyük işletmelere göre daha fazla rol almışlardır. Başarılı üretim yapıları, bölgesel kalkınmışlığı artırmaları ve en önemlisi istihdama sağladıkları katkı ile küçük ve orta ölçekli işletmeler ülke ekonomilerinin temelini oluşturmaktadır.

KOBİ'lerin ülke ekonomisine sağladığı katkılar göz önünde bulundurularak desteklenmesi gerektiği dünya ekonomilerinde ve ülkemizde kabul görmüştür. Ekonomik büyümeyi sağlamak amacıyla imalat sanayinde önemli paya sahip olan KOBİ'leri desteklemek ve geliştirmek üzere ülkemizde birçok kurum ve kuruluş

¹ Bu çalışma, "KOBİ Kredilerinin Ekonomik Büyüme Etkileri: Türkiye Örneği" konulu Niğde Üniversitesi SBE İktisat Anabilim Dalı'nda yapılan Yüksek Lisans tezinden türetilmiştir.

² Yrd. Doç. Dr., Niğde Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü, flztutar@hotmail.com

³ Halkbank, Yildiz.UNLULEBLEBICI@halkbank.com.tr

faaliyet göstermektedir. Bu kurum ve kuruluşlar KOBİ'lere sosyal ve finansal destek vermektedir. Finansal desteklerin başında banka kredileri, devlet yardımları ve teşvikler gelmektedir.

Banka kredilerinin KOBİ'leri geliştirdiği ve KOBİ'lerin ülke ekonomisinde taşıdığı önem dikkate alınarak hazırlanan bu çalışmada, ilk olarak konuyla ilgili literatür taraması (yazın taraması) yapılmıştır. İkinci kısımda KOBİ'ler ve ekonomik etkileri ele alınmıştır. Son olarak da araştırmanın yöntemi ve araştırmanın uygulama aşamaları ve birim kök testi, eş bütünleşme testi, nedensellik testi sonuçları yorumlanmıştır. KOBİ'lere kullanılan krediler ile ekonomik büyüme arasındaki nedensellik ilişkisi üzerinde durulmuştur. Yapılan ekonometrik analiz ile 2006-2011 yılları arasında böyle bir ilişkinin varlığı ve yönü ortaya konmaya çalışılmıştır.

2. YAZIN TARAMASI

Literatürdeki çalışmalarda banka kredileri- ekonomik büyüme arasındaki ilişki genel olarak “finansal gelişme ve ekonomik büyüme” bağlamında değerlendirilmekte, banka kredileri veya kredi hacmi; finansal gelişmenin bir göstergesi olarak analize dahil edilmektedir.

Türkiye’de finansal gelişme ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi inceleyen öncü çalışma Kar ve Pentecost (2000) tarafından yapılmıştır. Yazarlar çalışmalarında 1963-1995 dönemleri arası yıllık verileri kullanmışlardır. Çalışmalarında finansal gelişmeyi temsil etmek üzere para arzı, özel sektör kredileri gibi değişkenler kullanmışlardır. Eş bütünleşme ve hata düzeltme metodlarını uyguladıkları çalışmalarında, ekonomik kalkınmadan özel sektör kredilerine doğru tek yönlü nedensellik olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Güven (2002), banka kredileri ve büyüme ile ilgili bir çalışmada 1987-2000 dönemi üç aylık verileri kullanmıştır. Granger nedensellik ve varyans ayrıştırması yöntemleri ile toplam kredilerin ekonomik büyümede etkili olduğu sonucunu elde etmiştir. Korap ve Aslan (2006); 1987-2004 dönemi üç aylık verilerini kapsayan incelemelerinde, finansal gelişmişlik göstergesi olarak özel sektör kredi hacminin GSYH'ya oranını dikkate almışlardır. Johansen eş bütünleşme testi ve Granger nedensellik sınavasını kullandıkları çalışmada finansal gelişme ekonomik büyümenin nedenidir sonucuna varmışlardır.

Banka kredileri ve reel ekonomi arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışma da Öztürkler ve Çermikli (2007) tarafından yapılmıştır. 1990- 2006 yılları arası gözlenen değişkenler, basit VAR modellerine ve Granger Nedensellik Testine tabi tutulmuştur. Elde edilen bulgular reel ekonomi ve banka kredileri arasında çift yönlü bir nedenselliğin olduğu yönündedir. Özcan (2007), 1960-2005 dönemini kapsayan yıllık verileri kullanarak 78 ülkenin finansal kalkınma ve iktisadi büyüme ilişkisini Granger nedensellik ve VAR modeli yöntemleriyle araştırmıştır. Araştırmada özel sektör kredilerinin GSYH'ya oranını finansal kalkınmayı temsil eden değişkenlerden biri olarak kullanmış ve iktisadi büyümeden kredilere doğru bir nedensellik bulgusuna ulaşmıştır. Tez çalışmasında kurumsal ve bireysel kredilerin büyüme ile ilişkisini inceleyen Kaygusuz (2008), 1988-2007 dönemi üçer aylık verilerini kullanarak ekonomik büyümeden kredilere doğru bir nedensellik olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Finansal gelişmişlik göstergesi olarak özel sektöre verilen kredileri dikkate alan Altunç (2008), 1970-2006 dönemi yıllık verilere Hata Düzeltme Modeli ve Granger Nedensellik Testi yöntemlerini kullanmıştır. Elde edilen bulgularda özel sektöre verilen krediler ile iktisadi büyüme arasında çift yönlü bir nedenselliğin olduğu yönündedir. Bu konuda yapılmış daha güncel bir çalışma ise Ceylan ve Durkaya (2010)'un, 1998-2008 dönemi üçer aylık verilerine Hata Düzeltme Modeli ve Granger Nedensellik Testi uygulamışlardır. Ekonomik büyümeden kredilere doğru tek yönlü ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Finansal gelişme ölçütü olarak kredilerin ekonomik büyüme ile ilişkisini araştıran Türedi ve Berber (2010), 1970-2007 dönemi yıllık verileri VAR Nedensellik Testi ekonometrik yöntemine tabi tutmuşlar, finansal kalkınmadan ekonomik büyümeye doğru tek yönlü nedenselliğin olduğu sonucuna varmışlardır. Öztürk, Darıcı ve Kesikoğlu (2011)'in çalışmalarında finansal gelişmeyi temsil etmek üzere banka kredilerinin GSYH'ya oranı kullanılmıştır. 1992- 2009 yılları arası dokuz ülke için Panel Nedensellik Testi uyguladıkları araştırmada ekonomik büyümeden finansal gelişmeye doğru tek yönlü nedenselliğin var olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Türkiye ekonomisi ile finansal gelişme arasında yapılmış nedensellik çözümlemelerinde ortak bir sonuca varılamamıştır. Bazı çalışmalarda ilişkinin yönü finansal gelişmeden ekonomik büyümeye doğru iken, genelinde ekonomik büyümeden finansal gelişmeye doğru nedensel ilişkinin varlığı tespit edilmiştir. Nadiren de olsa bazı çalışmalarda çift yönlü ilişkinin var olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmamızdan elde ettiğimiz,

“kredilerden ekonomik büyümeye doğru tek yönlü ilişkinin varlığı sonucu”, Güven (2002), Aslan ve Korap (2006), Türedi ve Berber (2010)’in çalışmasını doğrular niteliktedir.

3. KOBİLER VE EKONOMİK ETKİLERİ

KOBİ’ler, küreselleşen dünyamızdaki değişen piyasa koşullarına hızlı uyum yetenekleri, bölgesel kalkınmadaki rolleri, işsizliğin azaltılması, yeni iş alanlarının açılması ve ihracata katkıları gibi bir dizi olumlu özellikleri nedeniyle oldukça önemlidir. KOBİ’lerin ulusal ekonomiler içindeki önemi her geçen gün artmakta ve bu işletmelerin üretim, ihracat, katma değer ve yatırım içindeki payı önemli büyüklüklere ulaşmaktadır.

Türkiye’de KOBİ’lerin önemi 1990 yılından sonra daha iyi anlaşılmaya başlanmıştır. KOBİ’lerin ülkemizdeki önemini görebilmek açısından işyeri sayısı, istihdam edilen kişi ve katma değer payları gibi üç önemli göstergeye bakılabilir. Bu nitelikler çerçevesinde KOBİ’lerin ülkemizin sosyal ve ekonomik alanlarındaki önemi daha net anlaşılabilir (Kalkan, 2005: 15). KOBİ’ler, Türkiye ekonomisinin özellikle üç sahasında “kilit” rolü oynamaktadır (TESK,1998: 14). Bunlar:

• **İstihdam:** Bütün dünya ekonomilerinde olduğu gibi ülkemizde de KOBİ’ler, daha az yatırımla daha çok kişiye istihdam imkânı veren, teknolojik değişime daha yatkın, ekonomik dalgalanmalardan çok daha az etkilenen, talep değişiklik ve çeşitlerine kolay uyum sağlayan kuruluşlar olduğunu söyleyebiliriz. Türkiye’nin en önemli problemlerinden birisi işsizliktir. İşsizlikle mücadelede en önemli unsur ise, hiç şüphesiz yatırımların artırılmasıdır. Yapısal işsizlik olarak tanımlanarak bu işsizlik probleminin çözümünde, uzun süreli istihdam oluşturma özelliği olan yatırımların ortaya çıkması gerekmektedir.

• **Değişme:** Küçük ve orta büyüklükteki işletmeler tüketici tercihlerine daha esnek yaklaştıkları, yeniliklere daha yatkın oldukları ve çalışanlarıyla daha yakın ilişki içinde olduklarından değişime hızlı bir şekilde uyum sağlayabilmekte ve ekonomiye canlılık kazandırmaktadırlar (Bağrıaçık, 1991: 139). Küçük ve orta ölçekli işletmeler yenilik kapasiteleri sayesinde ekonomik değişmeyi sağlama ve gelecekteki pazar gereksinimlerini karşılamada ana kaynak rolünü üstlenirler (TESK, 1998: 14).

• **Geliştirme:** KOBİ’lerin ekonomiye istenilen dinamizmi kazandırabilmesi için rasyonel bir şekilde büyümeleri gerekir. Thompson, küçük işletmelerin rasyonel büyüyebilmeleri için beş öneride bulunmuştur. Bu öneriler aşağıdaki gibi sıralanmaktadır (Thompson, 1993: 33).

- Yeni ve ayrıntılı bir işletme planı hazırlamak,
- Mali danışmanlar aracılığıyla nakit akışını yakından incelemek,
- Kapasite artışlarını karşılamak için yeterli işgücüne sahip olduğundan emin olmak,
- Objektif düşünceye sahip olabilmek için danışmanlık hizmetlerinden faydalanmak,
- Hızlı bir şekilde büyümek ve daha temkinli ve ölçülü davranmaktır.

Ulusal ekonomilerin motoru olan KOBİ’lerin ekonomiye katkılarını toparlayacak olursak, öncelikle buldukları bölgede bölgesel kalkınmayı hızlandırır, istihdamı körüklerler, katma değer yaratırlar, dış ticareti arttırırlar, ekonomiye dinamizm verirler, esneklik ve yenilikleri teşvik ederler ve mali katkıda bulunurlar.

Ülkemizde KOBİ’ler bir dönüşüm süreci yaşamaktadırlar. Bu dönüm süreci ile geleneksel çizgide üretim yapan, yalnız yerel pazarlara yönelik faaliyet gösteren, büyümekten çekinen, demode teknoloji kullanan ve serbest rekabetten kaçınan klasik KOBİ anlayışı tüm yapısal ve fonksiyonel alanlarda yeniliklere açık, bilgiye ve bilgilenmeye önem veren, pazarı küresel olarak algılayan, rekabeti olmazsa olmaz sayan KOBİ felsefesine dönüşmektedir. Bu dönüşümü gerçekleştirmiş KOBİ sistemi, Türkiye özelinde toplumsal barışın, ekonomik dinamizmin ve siyasal istikrarın kaçınılmaz koşuludur (İraz, 2006: 228).

4. MODEL SEÇİMİ VE ARAŞTIRMANIN UYGULAMA AŞAMASI

KOBİ kredileri ve ekonomik büyüme nedensellik ilişkisi analizinde “Granger Nedensellik Testi” kullanılmıştır.

4.1. Araştırmanın Yöntemi

Ekonometrik çalışmalarda genel olarak kullanılan En Küçük Kareler (EKK) gibi geleneksel tahmin yöntemleri, değişkenlerin kovaryansının ve ortalamasının sabit ve zamandan bağımsız olduğunu varsaymaktadırlar. Diğer bir ifadeyle, “veriler örtülü olarak durağan sayılmıştır (Gujarati, 2001: 707). Fakat birim kök testlerinin geniş sayıda makro değişkene uygulanması bu varsayımın her zaman geçerli olmadığını ortaya koymuştur. Zaman içerisinde ortalaması ve varyansı değişken değişkenler, “durağan olmayan” veya “birim kök” içeren değişkenlerin EKK yöntemiyle tahmin edilmesi halinde güvenilir olmayan sonuçlara yol açacağını göstermektedirler. Durağan olmayan değişkenlerin tahmin edilmesine, “düzmece regresyon (spurious regression)” denir (Granger, 1974: 35). Bu değişkenler gerçek anlamda ilişkili olmamasına rağmen birbiriyile ilişkili gibi algılanması anlamına gelmektedir.

Ekonomik büyüme ve KOBİ kredileri göstergeleri arasındaki ilişkinin incelenmesinin ilk aşaması, serilerin durağan olup olmasının belirlenmesidir. Kullanılacak değişkenlerin durağanlık durumlarının incelenmesi için genişletilmiş Dickey-Fuller (Augmented Dickey Fuller-ADF) birim kök testi, Johansen Koentegrasyon (Eşbütünlüşme) Testi ve Granger Nedensellik Testi kullanılmıştır.

4.2. Ekonometrik Analiz Uygulaması Bulguları

Nedensellik Testi uygulanacak zaman serileri Ek 1’de verilmiştir. Bu 2 (lgdp ve lkk) zaman serisi üzerinde Granger Nedensellik Testi uygulanmıştır. Nedensellik Testi uygulamadan önce bu iki verinin durağanlıkları Birim Kök Analizi ile test edilecek, ardından Koentegrasyon Analizine tabi tutularak aralarında eş bütünlüşme olup olmadığı test edilecektir. Bunların tamamlanmasından sonra Granger Nedensellik Analizi yapılacaktır.

4.2.1. Birim Kök Testi Sonuçları

Yapılan durağanlık testleri sonucunda; KOBİ kredileri (lkk) ve GSYH (lgdp) %1 anlam düzeyinde durağan değildir. Bu nedenle durağan çıkmayan bu verilerin birinci farkları alınmıştır. Birinci farkları alınan GSYH (lgdp) ve KOBİ kredileri (lkk) verisi %5 anlam düzeyinde durağandır. Zaman serilerinin ADF test sonuçları aşağıdaki Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: ADF Testi Sonuçları

ADF Testi	ADF Testi Sonucu	Kritik Değer	ADF Testi Sonucu
LGDP, ADF Test İstatistiği	-3.050538 (%1 anlamlılık düzeyinde durağan değil, birim kök var.)	%1 Kritik Değer	-3.5572
		%5 Kritik Değer	-2.9167
		%10 Kritik Değer	-2.5958
LGDP, ADF Test İstatistiği (Birinci farkı alınmış)	-6.527346 (%5 anlamlılık düzeyinde durağan, birim kök yok.)	%1 Kritik Değer	-3.5598
		%5 Kritik Değer	-2.9178
		%10 Kritik Değer	-2.5964
LKK, ADF Test İstatistiği	0.506790 (%1 anlamlılık düzeyinde durağan değil, birim kök var.)	%1 Kritik Değer	-3.5572
		%5 Kritik Değer	-2.9167
		%10 Kritik Değer	-2.5958
LKK, ADF Test İstatistiği (Birinci farkı alınmış)	-3.010768 (%5 anlamlılık düzeyinde durağan, birim kök yok.)	%1 Kritik Değer	-3.5598
		%5 Kritik Değer	-2.9178
		%10 Kritik Değer	-2.5964

Durağanlık testine tabi tutulan verilerin birim kök test çıktıları EK 2’de yer almaktadır.

4.2.2. Eş Bütünleşme Test Sonuçları

Yapılan Johansen Eş Bütünleşme Testi sonucunda; GSYH ve KOBİ'lere verilen kredileri gösteren KK arasında eş bütünleşme vardır. Yani GSYH ile KOBİ kredileri arasında uzun dönemli bir ilişki söz konusudur. Bu sonuçlardan yola çıkılarak Granger Nedensellik Analizi yapılmıştır. Bu iki verinin koentegrasyon test sonuçları Tablo 2'de görülmektedir.

Tablo 2: LGDPSA ve LKKS Değişkenlerinin Koentegrasyon Testi Sonuçları

Eigenvalue	Likelihood Ratio	5 Percent critical value	1 Percent critical value	Hypothesized No. of CE (s)
0.322642	20.67489	15.41	20.04	None
0.000536	0.028432	3.76	6.65	At most 1

Eş bütünleşme testine ilişkin asıl tablo EK 3'de verilmiştir.

4.2.3. Nedensellik Testi Sonuçları

GSYH ve KK değişkenlerine uygulanan İkili Granger Nedensellik testinden elde edilen sonuçlar Tablo 4'te gösterilmiştir. Tabloya göre, KOBİ Kredilerinin, GSYH'nın nedeni olmadığını kabul eden sıfır hipotezi reddedilmiştir; GSYH'nın, KOBİ kredilerinin nedeni olmadığını kabul eden sıfır hipotezi ise ret edilememiştir ($\alpha = \%1$ hata payına göre değerlendirilmiştir). Tabloya göre KOBİ kredileri GSYH'nın Granger nedeni iken, GSYH, KOBİ kredilerinin Granger nedeni değildir.

Tablo 3: GSYH İle KOBİ Kredileri Arasındaki Nedensellik İlişkisi Sonuçları

Pairwise Granger Causality Tests		
Null Hypothesis:	F-Statistic	Probability
LKK does not Granger Cause LGDP	7.62479	0.00133
LGDP does not Granger Cause LKK	1.41295	0.25337

Granger nedensellik testine ilişkin asıl Tablo, EK 4'de verilmiştir.

4.3. Analiz Sonuçları

Çalışmamızda Türkiye ekonomisinde KOBİ'lere kullanılan krediler ile ekonomik büyüme arasındaki nedensellik ilişkisi, (2006: 12-2011: 06) dönemi aylık zaman serileri kullanılarak araştırılmıştır. İlk etapta değişkenler ADF Durağanlık Testine tabi tutulmuştur. LGDP ve LKK değişkenleri %1 anlamlılık düzeyinde durağan değildir, birim kök içermektedir. Serilerin birinci farkı alınarak tekrar ADF Testi yapıldığında sonuçlar, %5 anlamlılık düzeyinde durağan olduğunu, birim kök bulunmadığını göstermektedir. Bu iki serinin kombinasyonlarının doğrusal mı olduğunu öğrenmek için yapılan Johansen Eş Bütünleşme Testi sonucuna göre, serilerin eş bütünleşme olmadığını iddia eden sıfır hipotezi %5 anlam düzeyinde reddedilmiştir. Bu bulgulara dayanılarak LKK ve LGDP serilerinin eş bütünleşme olduğunu ve uzun dönemli ilişkiye sahip olacaklarını %95 güvenle söylemek mümkündür. İlişkinin yönü hakkında detaylı bilgi vermesi için yapılan Granger Nedensellik Testi sonuçlarına göre "KOBİ Kredileri GSYH'nın Granger nedeni değildir" hipotezi 0,00133 olasılıkla ret edilmiştir. Fakat "GSYH KOBİ kredilerinin bir Granger nedeni değildir" hipotezi ret edilememiştir. Bu bulgulara bakılarak (% 0,133 hatayla kabul edilebilir) "KOBİ kredileri GSYH'nın nedenidir" sonucuna varılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişki Granger Nedensellik testi ile incelenmiştir. KOBİ kredileri ve ekonomik büyüme arasında KOBİ kredilerinden büyümeye doğru tek yönlü ilişkinin var olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada kredilerden ekonomik büyümeye doğru tek yönlü ilişkinin varlığı sonucu, Güven (2002), Aslan ve Korap (2006), Türedi ve Berber (2010)'in çalışmasını doğrular niteliktedir.

5. SONUÇ

Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin, ekonomik ve sosyal kalkınmanın sağlanması ve sürdürülebilir olması için yaptığı olumlu katkıları, işsizliğin azaltılması ve yeni istihdam alanı yaratmadaki başarıları, esnek üretim yapısına sahip olmaları dolayısıyla piyasa koşullarında meydana gelen değişimlere hızla adapte olabilmeleri KOBİ'leri günümüz dünyasında önemli bir konuma getirmiştir.

Ülkemizde imalat sanayinde faaliyet gösteren işletmelerin % 99,5'ini KOBİ'ler oluşturmaktadır. Toplam istihdamın % 76,7'si KOBİ'lerde yer almaktadır. Yaratılan katma değerde KOBİ'lerin payı % 26,5'tir. Bu göstergeler KOBİ'lerin ülke ekonomilerinde hayati bir öneme sahip olduğunu ve ekonomik büyümenin belkemiğini oluşturduğunu göstermektedir (İTO, 2006: 22).

Bu çalışmada, Türk ekonomisinin temel dinamiklerinden olan KOBİ'lerin desteklenmesi ve bu desteklerin başında gelen KOBİ kredilerinin ekonomik büyümeye etkisi araştırılmıştır. Türkiye'de KOBİ'lere kullanılan krediler ve ekonomik büyüme arasında bir nedensellik ilişkisinin olup olmadığını tespit etmek amacıyla, 2006: 12 – 2011: 06 dönemi aylık göstergeler itibarıyla, ekonomik gelişmeyi ve KOBİ kredilerini temsil eden veriler tespit edildikten sonra ekonometrik bir analiz yapılmıştır.

Öncelikle analizde kullanılan değişkenler birim kök taşıyıp taşımadıkları araştırılmış, GSYH ve KOBİ kredileri serisinin birim kök taşıdıkları fakat birinci farkı alındığında durağanlaştığı, birim kökten arındırıldığı anlaşılmıştır. GSYH ve KOBİ kredileri verilerine koentegrasyon testi uygulanmış ve veriler eş bütünleşme çıkmışlardır. Bu aşamadan sonra, bağımlı (GSYH) ve bağımsız (KOBİ kredileri) değişkenler Granger nedensellik testine tabi tutulmuşlardır. Granger nedensellik testi sonucunda; KOBİ'lere kullanılan krediler ile ekonomik gelişme arasında tek yönlü bir nedenselliğe rastlanılmıştır. Bu nedensellik KOBİ kredilerinden ekonomik gelişmeye doğrudur. Yani “Türkiye’de KOBİ'lere kullanılan krediler ekonomik gelişmenin nedenidir” sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan ampirik çalışma ile Güven (2002), Aslan ve Korap (2006), Türedi ve Berber (2010)’in çalışmasını destekler nitelikte sonuç elde edilmiştir.

Türkiye örneğinde KOBİ'lerin gelişmesinin ekonomiye katkıları sebebiyle KOBİ'lerin her düzeyde desteklenmesi ve sorunlarına çözüm getirilmesi zorunludur. Ülkemizdeki KOBİ'lerin var olan finansal sorunlarına yönelik olarak AB'deki politikalar doğrultusunda çözüm önerileri aşağıda belirtilmiştir.

- KOBİ'lerin sermaye piyasalarına açılabilmesi için NASDAQ, EASDAQ gibi bir piyasanın kurulması ve daha etkin bir biçimde faaliyet göstermesi için başlatılan çalışmalar en kısa sürede sonuçlandırılmalıdır.
- KOBİ'lere Leasing şirketleri, factoring, risk sermayesi, küçük işletmeler yatırım ortaklığı gibi yeni finansman araçlarının tanıtılması ve bunların gelişiminin sağlanması için gerekli desteklerin verilmesi ve bu doğrultuda yasal değişikliklerin yapılması gerekmektedir.
- KOBİ'lerin kredi temin etmede karşılaştıkları en önemli sorunlardan biri olan teminat sorununun çözümü için uygulamakta olan Kredi Garanti Fonu yaygınlaştırılmalı ve güçlü fonlarla desteklenmelidir. Özellikle kredi garanti fonu sisteminin belli başlı bankalara bağlı olmaktan çıkarılarak ülkemizde faaliyet gösteren tüm bankaların katılımının da sağlanması gerekmektedir.
- Avrupa Birliği'nde uygulanan, KOBİ'ler ile Bankacılık sektörünün bir araya getirilerek sorunlarının tartışıldığı ve çözümler arandığı, sürekli bir oluşum olan KOBİ– Banka Yuvarlak Masa Toplantılarına benzer bir uygulama getirilmelidir.
- Mali ortamın iyileştirilmesine yönelik olarak tüm vergilerde indirim, muafiyet gibi birtakım esneklikler sağlanmalıdır.
- KOBİ'lerin devlet yardım ve teşviklerinden daha iyi yararlanabilmesi için gerekli yasal düzenlemelerin bu kesimin anlayabileceği bir şekilde düzenlenmeli ve bu konuda KOBİ'ler bilgilendirilmelidir.
- KOBİ'leri desteklemeye yönelik kurulan kalkınma ajansları Türkiye'nin tüm bölgelerinde yaygınlaştırılmalıdır.

KAYNAKÇA

- ALTUNÇ, F. Ömer (2008), “Türkiye’de Finansal Gelişme ve İktisadi Büyüme Arasındaki Nedenselliğin Ampirik Bir Analizi”, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 2(3), 113-127.
- BAĞRIACIK, Atila (1991), “Başka Ülkelerle Karşılaştırmalı Olarak Türkiye’de Küçük ve Orta Boy Firmalar”, Uluslararası Sempozyum, İSO Araştırma Dairesi Yayını, No: 1991/5.
- BDDK, <http://ebulten.bddk.org.tr/AylikBulten>, [Erişim Tarihi: 22.12.2011].
- CEYLAN, Servet ve Mehmet DURKAYA (2010), “Türkiye’de Kredi Kullanımı - Ekonomik Büyüme İlişkisi”, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 2 (24), 21-35.
- ÇERMİKLİ, H. Affan ve Harun ÖZTÜRKLER (2007), “Türkiye’de Bir Parasal Aktarım Kanalı Olarak Banka Kredileri”, Finans Politik & Ekonomik Yorumlar Dergisi, S. 514, 57- 68.
- GRANGER, C. W. J. ve NEWBOLD, P. (1974), “Spurious Regression in Econometrics”, Journal of Econometrics.
- GUJARATI, D.N. (2001), Basic Econometrics, (Çev. Gülay Günlük Şenesen ve Ümit Şenesen), İstanbul, Literatür Yayınları.
- GÜVEN, Sami (2002), “Türkiye’de Banka Kredileri ve Büyüme İlişkisi”, İktisat İşletme Ve Finans Dergisi, S.17, 88-100.
- İRAZ, Rıfat (2006), “Küresel Rekabet Ortamında Küçük Ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Ulusal Sosyo-Ekonomik Sisteme Katkıları Açısından Değerlendirilmesi”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 223-236.
- JOHANSEN S., (1988), “Statistical Analysis of Cointegration Vectors”, Journal of Economic Dynamics and Control.
- KALKAN, Adnan; (2005), KOBİ’lere Sağlanan Desteklerin Örgütsel Performansına Etkileri, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü Sosyal Bilimler Fakültesi İşletme Ana Bilim Dalı, Kocaeli.
- KAR, Muhsin ve Eric J. PENTECOST; (2000), “Financial Development And Economic Growth İn Turkey: Further Evidence On The Causality Issue”, Economic Research Paper, No: 00/27.
- KAYGUSUZ, İpek; (2008), Kurumsal ve Bireysel Kredilerin Büyüme İle İlişkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- KORAP, Levent H ve Özgür ASLAN; (2006), “Türkiye’de Finansal Gelişme Ekonomik Büyüme İlişkisi”, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S.17, 1-20.
- ÖZCAN, Figen; (2007), Finansal Kalkınma ve İktisadi Büyüme Arasındaki İlişki: Dünya Ülkeleri ve Türkiye Örneği, Uzmanlık Yeterlilik Tezi, TCMB Bankacılık ve Finansal Kuruluşlar Genel Müdürlüğü, Ankara.
- ÖZDEMİR, Süleyman; Halis Yunus ERSÖZ ve İbrahim SARIOĞLU (2006), İşsizlik Sorununun Çözümünde KOBİ’lerin Desteklenmesi, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, İstanbul.
- ÖZTÜRK, Nurettin; Hava KILIÇ DARICI ve Ferdi KESİKOĞLU (2011), “Ekonomik Büyüme ve Finansal Gelişme İlişkisi: Gelişmekte Olan Piyasalar İçin Bir Panel Nedensellik Analizi”, Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 1(30), 53-69.
- TCMB, <http://www.tcmb.gov.tr>, [E.T: 21.12.2011].
- TESK (1998), Avrupa Topluluğuna Giriş Aşamasında Türk Küçük İşletmelerinin Durumu, Karşılaşacakları Sorunlar ve Çözüm Yolları, Ankara: TESK Yayınları, No: 11.
- THOMPSON, K. David (1993), “Managing Your Company’s Growth”, Black Enterprise, Vol. 33, No: 9, April.
- TÜREDİ, Salih ve Metin BERBER (2010), “Finansal Kalkınma, Ticari Açıklık ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: Türkiye Üzerine Bir Analiz”, Erciyes Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, S.35, 301-316.

EKLER

Ek 1: Uygulama Aşamasında Kullanılacak Veriler

YIL/AY	GDP	LGDP	KK	LKK
2006/12	8427434,576	6,92569539	59614	4,775348
2007/1	7868557,778	6,895895138	58895	4,770078
2007/2	7107084,444	6,851691476	60710	4,78326
2007/3	7868557,778	6,895895138	61992	4,792336
2007/4	8103635,604	6,908679904	63531	4,802986
2007/5	8373756,791	6,922920343	64682	4,810783
2007/6	8103635,604	6,908679904	67173	4,827195
2007/7	9358012,793	6,971183635	69063	4,839245
2007/8	9358012,793	6,971183635	70548	4,848485
2007/9	9056141,413	6,956943195	72335	4,859348
2007/10	8780153,587	6,943502113	73042	4,863573
2007/11	8496922,826	6,929261674	75337	4,877008
2007/12	8780153,587	6,943502113	76521	4,883781
2008/1	8327592,341	6,920519457	76686	4,884716
2008/2	7790328,319	6,891555761	77532	4,889481
2008/3	8327592,341	6,920519457	80128	4,903784
2008/4	8316387,363	6,91993471	81986	4,91374
2008/5	8593600,275	6,934175149	82369	4,915764
2008/6	8316387,363	6,91993471	85700	4,932981
2008/7	9438048,391	6,9748822	85782	4,933396
2008/8	9438048,391	6,9748822	85206	4,93047
2008/9	9133595,217	6,960641761	86821	4,938625
2008/10	8167876,63	6,912109169	88500	4,946943
2008/11	7904396,739	6,89786873	87596	4,942484
2008/12	8167876,63	6,912109169	84605	4,927396
2009/1	7179183,897	6,856075078	82274	4,915263
2009/2	6484424,165	6,811871416	82139	4,914549
2009/3	7179183,897	6,856075078	81298	4,91008
2009/4	7670515,807	6,884824569	79991	4,903041
2009/5	7926199,667	6,899065008	79540	4,900586
2009/6	7670515,807	6,884824569	79423	4,899946
2009/7	9176357,107	6,962670306	78850	4,896802
2009/8	9176357,107	6,962670306	79627	4,90106
2009/9	8880345,587	6,948429867	81694	4,91219
2009/10	8646314,915	6,936831049	80115	4,903714
2009/11	8367401,53	6,92259061	80711	4,906933
2009/12	8646314,915	6,936831049	83271	4,920494

2010/1	8056427,078	6,90614248	83892	4,923721
2010/2	7276772,844	6,861938818	86400	4,936514
2010/3	8056427,078	6,90614248	89652	4,95256
2010/4	8454277,582	6,927076503	92614	4,966677
2010/5	8736086,835	6,941316942	95590	4,980412
2010/6	8454277,582	6,927076503	101237	5,005339
2010/7	9661130,457	6,985027947	103655	5,01559
2010/8	9661130,457	6,985027947	106432	5,027072
2010/9	9349481,087	6,970787507	108288	5,03458
2010/10	9445835,457	6,975240376	110680	5,044069
2010/11	9141131,087	6,960999937	115713	5,063382
2010/12	9445835,457	6,975240376	125468	5,098533
2011/1	8994014,5	6,953953583	128906	5,110273
2011/2	8123626	6,909749921	133355	5,125009
2011/3	8994014,5	6,953953583	135692	5,132554
2011/4	9201037,823	6,963836816	136204	5,13419
2011/5	9507739,084	6,978077255	139841	5,145635
2011/6	9201037,823	6,963836816	146166	5,164846

Kaynak: www.tcmb.gov.tr ve <http://ebulten.bddk.org.tr/AylikBulten>.

GDP: GSYH, LGDP: Doğal logaritması alınmış GSYH, KK: KOBİ kredileri, LKK: Doğal logaritması alınmış KK.

Ek 2: Birim Kök Testleri

1) Lgdp

ADF Test Statistic	-3.050538	1% Critical Value*	-3.5572
		5% Critical Value	-2.9167
		10% Critical Value	-2.5958

*MacKinnon critical values for rejection of hypothesis of a unit root.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation

Dependent Variable: D(LGDP)

Method: Least Squares

Date: 01/08/11 Time: 03:38

Sample(adjusted): 2007:02 2011:06

Included observations: 53 after adjusting endpoints

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LGDP(-1)	-0.336885	0.110435	-3.050538	0.0036
D(LGDP(-1))	0.113080	0.141142	0.801180	0.4268
C	2.335100	0.765040	3.052258	0.0036
R-squared	0.160454	Mean dependent var		0.001282
Adjusted R-squared	0.126872	S.D. dependent var		0.030162
S.E. of regression	0.028184	Akaike info criterion		-4.245184
Sum squared resid	0.039717	Schwarz criterion		-4.133658
Log likelihood	115.4974	F-statistic		4.777993
Durbin-Watson stat	2.008293	Prob(F-statistic)		0.012622

%1 anlamlılık düzeyinde durağan değil.

ADF Test Statistic	-6.527346	1% Critical Value*	-3.5598
		5% Critical Value	-2.9178
		10% Critical Value	-2.5964

*MacKinnon critical values for rejection of hypothesis of a unit root.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation

Dependent Variable: D(LGDP,2)

Method: Least Squares

Date: 01/08/11 Time: 03:41

Sample(adjusted): 2007:03 2011:06

Included observations: 52 after adjusting endpoints

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
D(LGDP(-1))	-1.296262	0.198589	-6.527346	0.0000

D(LGDP(-1),2)	0.188735	0.135781	1.389991	0.1708
C	0.002465	0.004118	0.598528	0.5522
R-squared	0.574833	Mean dependent var		0.000576
Adjusted R-squared	0.557479	S.D. dependent var		0.044567
S.E. of regression	0.029647	Akaike info criterion		-4.142974
Sum squared resid	0.043067	Schwarz criterion		-4.030402
Log likelihood	110.7173	F-statistic		33.12439
Durbin-Watson stat	1.920369	Prob(F-statistic)		0.000000

Birinci fark durağan.

2) Lkk

ADF Test Statistic	0.506790	1% Critical Value*	-3.5572
		5% Critical Value	-2.9167
		10% Critical Value	-2.5958

*MacKinnon critical values for rejection of hypothesis of a unit root.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation

Dependent Variable: D(LKK)

Method: Least Squares

Date: 01/08/11 Time: 03:43

Sample(adjusted): 2007:02 2011:06

Included observations: 53 after adjusting endpoints

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LKK(-1)	0.006434	0.012695	0.506790	0.6145
D(LKK(-1))	0.474537	0.127851	3.711636	0.0005
C	-0.027624	0.062422	-0.442528	0.6600
R-squared	0.247681	Mean dependent var		0.007448
Adjusted R-squared	0.217588	S.D. dependent var		0.009158

S.E. of regression	0.008100	Akaike info criterion	-6.738860
Sum squared resid	0.003281	Schwarz criterion	-6.627334
Log likelihood	181.5798	F-statistic	8.230589
Durbin-Watson stat	1.936906	Prob(F-statistic)	0.000813

Düzye durağan değil.

ADF Test Statistic	-3.010768	1% Critical Value*	-3.5598
		5% Critical Value	-2.9178
		10% Critical Value	-2.5964

*MacKinnon critical values for rejection of hypothesis of a unit root.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation

Dependent Variable: D(LKK,2)

Method: Least Squares

Date: 01/08/11 Time: 03:44

Sample(adjusted): 2007:03 2011:06

Included observations: 52 after adjusting endpoints

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
D(LKK(-1))	-0.425295	0.141258	-3.010768	0.0041
D(LKK(-1),2)	-0.093180	0.138860	-0.671034	0.5053
C	0.003217	0.001491	2.157807	0.0359
R-squared	0.236831	Mean dependent var		0.000116
Adjusted R-squared	0.205681	S.D. dependent var		0.008957
S.E. of regression	0.007983	Akaike info criterion		-6.767098
Sum squared resid	0.003123	Schwarz criterion		-6.654526
Log likelihood	178.9446	F-statistic		7.602966
Durbin-Watson stat	2.021877	Prob(F-statistic)		0.001331

Birinci fark %5 anlamlılık düzeyinde durağan.

Ek 3: Eşbütünleşme Testi

Date: 01/08/11 Time: 03:46

Sample: 2006:12 2011:06

Included observations: 53

Test
assumption:
Linear
deterministic
trend in the data

Series: LGDP LKK

Lags interval: 1 to 1

	Likelihood	5 Percent	1 Percent	Hypothesized
Eigenvalue	Ratio	Critical Value	Critical Value	No. of CE(s)
0.322642	20.67489	15.41	20.04	None **
0.000536	0.028432	3.76	6.65	At most 1

*(**) denotes
rejection of the
hypothesis at
5%(1%)
significance
level

L.R. test
indicates 1
cointegrating
equation(s) at
5% significance
level

Unnormalized Cointegrating Coefficients:

LGDP	LKK
4.403990	-0.314887
-0.945404	1.671424

Normalized
Cointegrating
Coefficients: 1
Cointegrating
Equation(s)

LGDP	LKK	C
1.000000	-0.071500	-6.575064
	(0.07248)	

Log likelihood 306.0876

Seriler eşbütünlüktedir.

Ek 4: Nedensellik Testi

Pairwise Granger Causality Tests

Date: 01/08/11 Time: 03:54

Sample: 2006:12 2011:06

Lags: 2

Null Hypothesis:	Obs	F-Statistic	Probability
LKK does not Granger Cause LGDP	53	7.62479	0.00133
LGDP does not Granger Cause LKK		1.41295	0.25337
